

13.9.

PERJANTAISARJA 1

Musiikkitalo klo 19.00

Hannu Lintu, kapellimestari

Soile Isokoski, sopraano

Lilli Paasikivi, mezzosopraano

Sergei Semiškur, tenori

Matti Salminen, basso

Musiikkitalon Kuoro, valm. **Tapani Länsiö**

Giuseppe Verdi: Requiem

85 min

I Requiem aeternam – Kyrie eleison

II Dies irae

Dies Irae

Tuba mirum

Liber scriptus

Quid sum miser

Rex tremendae

Recordare

Ingemisco

Confutatis

Lacrimosa

III Offertorio

IV Sanctus

V Agnus Dei

VI Lux aeterna

VII Libera me

Ei väliaikaa. Konsertti päättyy noin klo 20.35.

GIUSEPPE VERDI (1813–1901): REQUIEM

Ei ollut mikään itsestäänselvyys, että Giuseppe Verdi päätti vuonna 1873 ryhtyä säveltämään *Requiem*ä. Hän oli viettänyt koko aktiivisen uransa oopperan parissa, ja *Aïdan* joulukuussa 1871 olleen ensi-illan jälkeen alkoi jopa näyttää siltä, että hän oli vetäytymässä hyvin ansaitulle eläkkeelle. Kirkkomusiikki ei ollut kiinnostanut häntä aiemmin lainkaan, eikä hän ollut mikään uskovainen mies. Hänen läheisensä luonnehtivat häntä agnostikoksi, ja hänen oopperoidensa monista synkein värein maalatuista pappishahmoista huokuu syvä epäluulo katolista kirkkoa ja uskonnon ankaria muotoja kohtaan.

Toisaalta sen jälkeen, kun Verdi sitten oli tarttunut *Requiem*in sävellystyöhön, ei ollut mikään yllätys, että tuloksena oli yksi lajinsa mahdollisimmista ja vaikuttavimmista teoksista. Elettiin Verdin suvereenin mestaruuden kautta, jolloin hänen musiikilliset ilmaisukeinonsa olivat hioutuneet äärimmilleen. Kokemusta oli kertynyt jo 26 oopperasta, tulossa olivat enää myöhäiset mestariteokset *Otello* (1887) ja *Falstaff* (1893). Verdi oli tottunut käsittelemään solistien, kuoron ja orkesterin soinnillisia mahdollisuuksia, ja jos joku ajan italialaisista säveltäjistä osasi ottaa tästä kokoonpanosta kaiken irti – yhtä lailla suureleisistä voimakeskityksistä, maalailevista tunnelmista kuin herkemmissäkin sävyistä – se oli juuri hän.

Kahden kuoleman sielunmessu

*Requiem*in syntyä edelsi 1860-luvun lopulla lyhyt esinäytös. Gioachino Rossinin kuoltua Pariisissa marraskuussa 1868 Verdi ehdotti ihaillun vanhemman kollegan muistoksi monen säveltäjän yhteistä *Requiem*ä. Hän sävelsi 1869 teokseen osan *Libera me*, mutta hanke ei toteutunut ja Verdin säveltämä osa jäi kustantaja Ricordin arkistoon.

Tarvittiin uusi suruviesti, että Verdi sai ratkaisevan sytykkeen. Toukokuussa 1873 kuoli Alessandro Manzoni, suuri italialainen kirjailija, jota Verdi ihaili luultavasti enemmän kuin ketään toista aikalaistaan. Manzoni muistetaan varsinkin historiallisesta romaanistaan *I promessi sposi* (Kihlautuneet) (1827/42), ja häntä on pidetty kirjallisuudessa samantapaisena Italian yhdistymisen Risorgimenton symbolina kuin Verdi oli musiikissa. Verdi tapasi Manzoniin vuonna 1868, mutta tapaminen jäi kahden suurmiehen ainoaksi. Kunnioitus oli kuitenkin molemminpuolista, ja Manzoni kutsui Verdiä ”Italian kunniaksi”.

Verdi oli jo hiukan ennen Manzoniin kuolemaa pyytänyt Rossinin muistoksi sävelletyn *Libera me* -osan Ricordilta takaisin. Manzoniin kuoleman jälkeen hän ryhtyi säveltämään kokonaista *Requiem*ä, johon myös *Libera me* uudelleen muokattuna sisältyi. Teos valmistui huhtikuussa 1874, ja kantaesitys oli Verdin johdolla Milanossa

Pyhän Markuksen kirkossa 22. toukuuta, Manzoniin kuoleman vuosipäivänä. Kolme päivää myöhemmin teos esitettiin myös Milanon La Scala -oopperassa, jossa yleisö pääsi erotukseksi ensiesityksestä myös osoittamaan suosiotaan teokselle. *Requiem* kuultiin lopullisessa muodossa kuitenkin vasta seuraavana vuonna, kun Verdi oli vaihtanut alkuperäisen *Liber scriptur* -jakson kuorofuugan mezzosopraanon koskettavaksi sooloksi.

”Oopperaa kirkollisessa kaavussa”

Requiem otettiin pääosin riemuitsevasti vastaan, ja se sai nopeasti myös ulkomaisia esityksiä. Oli kuitenkin niitäkin, jotka suhtautuivat teokseen torjuvasti, ja joillekin jo agnostikoksi tiedetyn Verdin tarttuminen sielunmessun säveltämiseen oli arveluttavaa. Kirkolliset tahot vastustivat myös sitä, että vastoin ajan italialaisen kirkkomusiikin käytäntöä teoksessa oli mukana naislaulajia. Vaikka teoksen ensiesitys oli kirkossa, ei Verdi ollut tarkoittanut sitä varsinaiseen liturgiseen käyttöön, ja nykyisin sitä esitetäänkin ennen muuta konserttisaleissa.

Myös musiikin dramaattinen ja usein aidon tunteikas luonne herätti epäilyjä. Syntyi sitkeässä eläneitä moitteita teoksen liiallisesta ”oopperamaisuudesta”. Sikäli ajatuksen voi ymmärtää, että musiikissa on ilmeistä sukulaisuutta Verdin oopperoihin monia tutunolaisia yksityiskohtia myöten. Ei ole yllätys että *Aidan* tunnelmia on kulkeutunut *Requiemiin*, mutta teoksessa voi kuulla muistumia myös aiemmista oopperois-

ta. Lisäksi yhteyksiä avautuu myös tullevaisuuteen, sillä jotain *Dies irae* -osan vyörytyksistä ja terävästi räjähtelevistä puhallinosuuksista tuntuu kantautuneen *Otellon* avaavaan myrskykohtaukseen.

Yhteyksistä huolimatta Verdi itse koki *Requiem*in ja oopperoidensa välistä eroa, ei kuitenkaan niinkään itse musiikin kuin ihanteellisen tulkinnan tasolla. Hän totesi, että sellainen fraaseeraus, joka on paikallaan teatterissa, ei sovi *Requiemiin*. Hän olikin erityisen mieltynyt Pariisin-esityksiin, joissa teos sai hänen mukaansa ”vähemmän teatralisen” tulkinnan kuin Italiassa.

Syytteet *Requiem*in oopperamaisuudesta olivat vahvimmitaan Italiassa, mutta niitä esitettiin myös muualla. Kuuluisaksi tuli varsinkin saksalaisen pianistin ja kapellimestarin Hans von Bülowin toteamus *Requiemistä* ”oopperana kirkollisessa kaavussa”. Bülowin tyrmäävä artikkeli kiinnitti Brahmsin huomion. Hän päätti tutkia *Requiem*in partituuria ja päätyi toteamaan, että ”Bülow on tehnyt itsestään kaikkivaltiaan hölmön, sillä tämän teoksen on voinut säveltää vain nero”. Myöhemmin myös Bülow huomasi saman ja nöyryty pyytämään Verdiltä anteeksi aiempaa arviotaan.

Kenties syytteet oopperamaisuudesta kuvastavat omalla tavallaan sitä, että teos nousee hengellisen lähtökohtansa ja teoslajinsa yläpuolelle, yleisinhimilliseen merkitykseen. Verdiä on kiinnostanut lähtökohtana ollut kuolevaisuuden kohtaaminen, ei pysyttelemisen dogmaattisen liturgisen tradition piirissä. Tuloksena oli mestariteos ja yksi Verdin tuotannon kulmakivistä, jossa

Verdi-tuntija Julian Buddenin sanoin ”säveltäjän nerous ilmenee kaikkein keskitetympänä”.

Monien tunnelmien mestariteos

Requiem on seitsemään osaan jakaantuva, puolitoista tuntia kestävä suurteos, johon Verdi on koonnut sielunmessuissa yleisesti käytettyjä osia; kokonaisrakenteessa ei siis ole mitään radikaaleja poikkeamia perinteestä. Verdi on kuitenkin eläytynyt tekstin yksityiskohtiin syvemmin ja kuvausvoimaisemmin kuin muut requiemien säveltäjät. Hän ottaa käyttöön koko laajan ilmaisuarsenaalinsa ja esittelee myös harvemmin kuultuja puolia itsestään. Hänellä ei oopperoissa ollut useinkaan käyttöä perinteiselle imitoivalle kontrapunktille – *Macbethin* taisitelukohtaus ja *Falstaffin* loppufuuga joinakin harvoina poikkeamina – mutta *Requiem*in *Sanctus* ja *Libera me* osoittavat hänen kykynsä myös fuugan taitajana.

Rauhallisesti hengittävä avausosa esittää rukouksen ikuisesta rauhasta kuolleille ja johdattaa lempeästi sisään teoksen maailmaan. Kuoron maalauksellinen alkujakso *Requiem* saa siinä jatkokseen solistikvartetin ja kuoron *Kyrien*.

Teoksen laajin osa ja musiikillis-dramaturginen painopiste on vavisuttavilla purkauksilla alkava *Dies irae* -sekvenssi, jonka vihan päivää kuvaava avautema kuullaan myös *Dies irae*in jaksoissa *Liber scriptus* ja *Confutatis* sekä teoksen päätösosassa *Libera me*. Se on kuin teoksen raskas ydin, joka muistut-

taa ihmisiä kaiken katoavaisuudesta. Suuria tehoja vyörytetään myös *Tuba mirumissa* lavan ulkopuolelle sijoitettujen ylimääräisten trumpettien avulla ja *Rex tremendaen* massiivisissa vokaalihuipeennuksissa. *Dies irae* -sekvenssi ei kuitenkaan ole pelkkää kauhua ja kuohuntaa vaan tunnelmiltaan laaja-alainen kokonaisuus, johon sisältyy myös tasapainottavia jaksoja, esimerkiksi sopraanon, mezzosopraanon ja tenorin tertsetti *Quid sum miser*, sopraanon ja mezzon duetto *Recordare* sekä yksi koko teoksen korkettavimmista jaksoista, sykhdyttävän kaunis *Lacrimosa*, jonka Verdi muokkasi *Don Carlos* -oopperasta sivuun jätetystä duetosta.

Seesteisestä *Offertoriosta* lähtien tunnelma kääntyy toiveikkaammaksi. *Sanctus* puhkeaa soimaan kaksoiskuoron elämää sykkivänä kahdeksanäänisenä fuugana, *Agnus Dei* on lähes gregoriaanisen kirkkolaulun tunnelmissa alkava sopraanon, mezzon ja kuoron sisäistynyt suvantovaihe ja *Lux aeterna* sopraanon, mezzon ja basson rauhallinen tertsetti. Epäilyksen varjot häivähättävät teoksen päättävässä *Libera me* -osassa ja varsinkin sen *Dies irae* -purkauksessa, mutta energinen fuuga, jossa Verdi hyödyntää monia kontrapunktisia keinoja, käännöksiä, kaanoneita, harvennuksia ja teeman silpomisia, vie suureen huipeennukseen ja päätöksen tasaantuviin tunnelmiin.

Kimmo Korhonen

I Requiem aeternam – Kyrie eleison

Requiem aeternam dona eis, Domine;
et lux perpetua luceat eis.
Te decet hymnus, Deus, in Sion,
et tibi reddetur votum in Jerusalem.
Exaudi orationem meam:
ad te omnis caro veniet.

Kyrie eleison.
Christe eleison.
Kyrie eleison.

II Dies irae

Dies irae, dies illa,
solvet saeculum in favilla,
teste David cum Sibylla.

Quantus tremor est futurus,
quando Iudex est venturus,
cuncta stricte discussurus!

Tuba mirum spargens sonum,
per sepulcra regionem,
coget omnes ante thronum.

Mors stupebit et natura,
cum resurget creatura,
judicanti responsura.

Liber scriptus proferetur,
in quo totum continetur,
unde mundus iudicetur.

Iudex ergo cum sedebit,
quidquid latet apparebit:
nil inultum remanebit.

I Requiem aeternam – Kyrie eleison

Suo heille ikuinen lepo, Herra,
ja ainainen valkeus loistakoon heille.
Sinulle soi kiitosvirsi Sionissa, oi Herra,
ja sinulle täytetään lupaus Jerusalemissa.
Kuule rukoukseni,
sinun luoksesi palaa kaikki liha.

Herra armahda,
Kristus armahda,
Herra armahda.

II Dies irae

Vihan päivä, syntien päivä
polttaa maailman tuhkaksi
niin kuin David ja Sibylla ennustivat.

Miten kauhea on se hetki,
kun tuomari tulee
asettamaan kaikki tilille!

Pasuunan ääni kaikuu voimakkaana
kun haudat avautuvat
ja kaikki nousevat valtaistuimen eteen.

Kuolema ja elämä hämmästyvät
nähdessään luomakunnan nousevan
ja tulevan tuomiolle.

Silloin avataan kirja,
johon kaikki on merkitty,
jokainen maallisen elämän synti.

Tuomari alkaa jakaa oikeutta
ja kun salattu tulee päivänvaloon,
ei kukaan välty rangaistukselta.

Quid sum miser tunc dicturus,
quem patronum rogaturus,
cum vix justus sit securus?

Rex tremendae majestatis,
qui salvandos salvas gratis:
salva me, fons pietatis.

Recordare, Jesu pie,
quod sum causa tuae viae:
ne me perdas illa die.

Quaerens me, sedisti lassus;
redemisti crucem passus,
tantus labor non sit causas.

Iuste Judex ultionis:
donum fac remissionis
ante diem rationis.

Ingemisco tamquam reus,
culpa rubet vultus meus;
supplicanti parce, Deus.

Qui Mariam absolvisti,
et latronem exaudisti,
mihi quoque spem dedisti.

Preces meae non sunt dignae,
sed tu, bonus, fac benigne,
ne perenni cremer igne.

Inter oves locum praesta,
et ab haedis me sequestra,
statuens in parte dextra.

Confutatis maledictis,
flammis acribus addictis,
voca me cum benedictis.

Mitä minä ihmisparka silloin vastaan?
Kuka puolustaa minua,
kun vanhurskaskin tarvitsee suojelijaa?

Hirmuisten voimien kuningas,
joka pelastat lunastetutkin,
laupeuden lähde, suo minulle armoni!

Rakas Jeesus, sinä joka
tulit maailmaan vuokseni,
varjele minua tuhon päivänä.

Etsiessäsi minua väsyit maailmaan.
Minun vuoksesi sinut ristiinnaulittiin.
Älköön se olko turhaan.

Oikeudenmukainen tuomari,
katso puoleeni
ennen kuin joudun oikeuden eteen.

Huoaten minä syntinen seison tässä.
Kasvoni hehkuvat häpeästä.
Kuule pyyntöni, armahda minua, Herral!

Annoit anteeksi Magdalan Marialle
ja armahdit ryövärin.
Soit minullekin toivoa.

Pyyntöni on pieni edessäsi,
mutta suo armostasi,
etten joudu ikuiseen tuleen.

Anna minun levätä lampaiden seurassa.
Erota minut vuohista ja
asetä minut oikealle puolellesi.

Kun tuomiot on langetettu
ja syylliset heitetty ikuiseen tuleen,
kutsu sinä minut autuaiden asuinsijoille.

Oro supplex et acclinis,
cor contritum quasi cinis:
gere curam mei finis.

Lacrymosa dies illa,
qua resurget ex favilla,
judicandus homo reus.

Huic ergo parce, Deus.
Pie Jesu Domine:
dona eis requiem.
Amen.

III Offertorio

Domine Jesu Christe,
Rex gloriae:
libera animas omnium fidelium
defunctorum de poenis inferni
et profundo lacu;
libera eas de ore leonis;
ne absorbeat eas tartarus,
ne cadant in obscurum.
Sed signifer sanctus Michael
repraesentet eas in lucem sanctam
quam olim Abrahae promisisti et
semini ejus.

Hostias et preces tibi, Domine,
laudis offerimus.
Tu suscipe pro animabus illis,
quarum hodie memoriam facimus.
Fac eas, Domine,
de morte transire ad vitam,
quam olim Abrahae promisisti et
semini ejus.

Polvistun edessäsi,
huudan apuasi sydämeni pohjasta,
suo päivilleni armollinen loppu.

Kyynelten päivä on oleva se
kun tulesta nousee
tuomiolle syntinen ihminen.

Anna hänelle armosi, Herra.
Rakas Jeesus, valtiaamme,
suo vainajille ikuinen lepo.
Amen.

III Offertorio

Herramme Jeesus Kristus,
kunnian kuningas,
vapauta uskovien vainajien sielu
ikuisen tulen piinasta ja
pohjattomasta kuilusta.
Pelasta heidät leijonan kidasta,
jotteivät tuonen lieskat niele heitä
eivätkä he vaivu syvyyteen,
vaan pyhän Mikaelin viiri
saattakoon heidät ikuiseen valoon,
jonka olet luvannut Abrahamille ja
hänen jälkeläisilleen.

Lähestymme sinua kiitosuhrein ja
rukouksin, Herra,
Ota ne vastaan niiden sielujen puolesta,
joita tänään muistelemme.
Suo, Herra, heidän astua
kuoleman valtakunnasta ikuiseen elämään
jonka olet luvannut Abrahamille ja
hänen jälkeläisilleen.

IV Sanctus

Sanctus, sanctus, sanctus,
Dominus Deus Sabaoth.
Pleni sunt coeli et terra gloria tua.
Hosanna in excelsis!
Benedictus qui venit in
nomine Domini.
Hosanna in excelsis!

V Agnus Dei

Agnus Dei,
qui tollis peccata mundi,
dona eis requiem.
Agnus Dei,
qui tollis peccata mundi,
dona eis requiem sempiternam.

VI Lux aeterna

Lux aeterna luceat eis, Domine,
cum Sanctis tuis in aeternam,
quia pius es.
Requiem aeternam dona eis, Domine,
et lux perpetua luceat eis,
cum Sanctis tuis in aeternam,
quia pius es.

IV Sanctus

Pyhä, pyhä, pyhä
Herra Jumala Sebaot.
Täynnä ovat taivaat ja maat sinun kunniaasi.
Hoosianna korkeuksissa!
Siunattu olkoon se joka tulee
Herran nimeen.
Hoosianna korkeuksissa!

V Agnus Dei

Jumalan karitsa,
joka pois otat maailman synnit,
anna heille rauhasi.
Jumalan karitsa,
joka pois otat maailman synnit,
anna heille ikuinen rauhasi.

VI Lux aeterna

Suo ikuisen valon loistaa heille, Herra,
ikuisesti, pyhiesi seurassa,
sillä sinä olet armollinen.
Anna heille ikuinen rauha, Herra,
ja ainainen valkeus loistakoon heille
ikuisesti, pyhiesi seurassa,
sillä sinä olet armollinen.

VII Libera me

Libera me, Domine, de morte aeterna
in die illa tremenda,
quando coeli movendi
sunt et terra.
Dum veneris judicare
saeclum per ignem.

Tremens factus sum ego et timeo,
dum discussio venerit
atque ventura ira,
quando coeli movendi
sunt et terra.

Dies irae, dies illa,
calamitatis et miseriae,
dies magna et amara valde.
Dum veneris judicare
saeclum per ignem.

Requiem aeternam, dona eis, Domine,
et lux perpetua luceat eis.

VII Libera me

Vapahda minut, Herra, ikuisesta kuolemasta
sinä kammottavana päivänä,
kun taivaat liikkuvat ja
maat muuttuvat tuhkaksi,
kun sinä saavut tuomitsemaan
maailman tulella.

Väristen seison, pelon vallassa,
kun oikeuden hetki lähestyy ja
tuomio uhkaa,
kuin taivaat liikkuvat ja
maat muuttuvat tuhkaksi.

Vihan päivä, pelon päivä,
täynnä tuskaa ja ahdistusta,
mahtava, katkera päivä,
kun sinä saavut tuomitsemaan
maailman tulella.

Anna heille ikuinen leposi, Herra,
ja ainainen valosi loistakoon heille.

HANNU LINTU

Hannu Lintu, aloitit viime viikolla kauden johtamalla tilausteoksen kantaesityksen ja kerroit että käytännöstä tulee jatkuva. Alkaako tälläkin viikolla jokin pysyvämpi tapa?

Itse asiassa toivon niin. Haluaisin aina kauden alussa esittää jonkun merkittävän, kantaohjelmistoon kuuluvan ison kuoroteoksen. Näitähän on ollut Helsingin orkestereiden ohjelmistossa viime aikoina aika vähän. RSO ei ole soittanut Verdin *Requiem*ä vuosiin. Nyt, Musiikkitalon Kuoron perustamisen myötä meillä on toivottavasti tulevaisuudessa käytössä ensiluokkainen instrumentti tällaisia teoksia varten.

Aika monella kapellimestarilla, minulla myös, on sellainen mania, että me rakastamme näitä suuria, meluisia kuoroteoksia, isoja joukkioita ja kalliita koneistoja. Tähän *Requiem*in esitykseen saatiin sitä paitsi aivan erityisen hieno solistikaartikin.

Mikä sinua kiehtoo Verdin Requiemissä?

Minua on aina kiinnostanut teoksessa vallitseva aivan erityinen uskonnollisuuden ja musiikin välinen yhteys. Johtuneeko osittain Verdin italialaisuudesta, että siitä puuttuu protestantisille kirkkomusiikkiteoksille niin tyyppillinen vakavamielisyys ja nöyrytely? Toisaalta voi kysyä, onko katolilaisen lähestyttävä jumalaansa trumpetein ja pasuunoin ja oopperalaulajin, jotta taivaassa asti varmasti kuullaan? Tässä teoksessa on paljon samaa kuin roomalaiskatolisessa katedraalissa – dekora-

tiivisuus, massiivisuus ja teatraalisuus kuuluvat jollakin tavoin sen ilmaisan perusteisiin.

Verdin *Requiem*ä on sanottu oopperaksi messukasukassa. Siltä voi näyttää, jos sitä verrataan vaikkapa Mozartin tai Faurén requiemeihin. Verdin teoksessa on tietenkin enemmän draamaattisia eleitä ja episodimaisuutta, mutta jos tätä pidetään oopperamaisuutena, joudutaan väärille jäljille. Se, että Verdin *Requiem* puhuttelee ihmisiä – sellaisia-kin, jotka eivät ole uskonnollisia – johtuu juuri musiikin dramaattisuudesta ja ilmaisuvoimaisuudesta.

Aida valmistui vain kolme vuotta aikaisemmin ja *Requiem*in kantaesityksessä kaikki solistit olivat myös *Aidan* ensiesityksen solisteja. Amneriksen osan laulanut mezzosopraano Maria Waldmann teki Verdiin niin suuren vaikutuksen, että hän laajensi *Requiem*in mezzo-osuutta vielä myöhemmin, ja nähtävästi hänellä ovat muutoinkin olleet mielessä samanlaiset dramaattiset äänityypit kuin *Aidan*, Amneriksen, Radameksen ja Ramfiksen rooleissa vaaditaan.

Minusta on hienoa tuoda *Requiem*in nimenaan konserttisaliin. Verdin ajan Italiassa sen esittäminen kirkossa – poikasopraanojen, kastraattien ja kontratenoreiden valtakunnassa – oli hankalaa, koska siinä laulaa naisia. Ensimmäinen esitys oli toukokuussa 1874 Pyhän Markuksen kirkossa Milanossa, mutta se onnistui vain erikoisluvalla. Seuraava esitys muutaman päivän päästä oli-kin sitten La Scalassa, ja sen jälkeen teos juurtui pitkään konserttisaleihin. Tämäkin seikka on saattanut lisätä sen mainetta enemmänkin ooppera- kuin

messuteoksena. Minusta *Requiem* sopii hyvin konserttitaliin, koska se on logistisesti niin vaativa. Nyt meillä on mahdollisuus käyttää tilavaa lavaa, eikä esittäjistä tarvitse sulloa minnekään saarnastuolien ja alttareitten väliin. Musiikillisen tekstuurinsa puolesta se pääsee kaikkein parhaiten esille juuri konserttitalin tasapainoisessa akustikassa eikä sakraalisuudesta tarvitse silti tinkiä.

Hybridimäisytydessään Verdin *Requiem* on ollut omana aikanaan varmasti uusi ja ihmeellinen kokemus. Silloinhan toki olivat jo olemassa nuo Berliozin käsitämättömyydet, *Requiem* ja *Te Deum*, mutta jättikoneistojen kulta-aika oli vasta tuloillaan.

Lotta Emanuelsson

www.hannulintu.fi

SOILE ISOKOSKI

Maailman kuuluisimmilla ooppera- ja konserttilavoilla esiintyvä Soile Isokoski on aikamme kysytyimpiä sopraanoja. Hän piti ensikonserttinsa 1986 ja voitti sen jälkeen useita laulukilpailuja.

Suomen Kansallisoopperassa Isokoski debytoi La Bohèmen Mimin roolissa ja on sen jälkeen esiintynyt menestyksekkäästi mm. Wienin, Hampurin, Berliinin ja Baijerin valtionoopperoissa, La Scalassa, Opéra Bastillessa, Covent Gardenissa ja Metropolitanissa. Hän myös vierailee säännöllisesti monilla kansainvälisillä musiikkijuhlilla.

Isokoskella on laaja konserttiohjelmisto, ja hän on pitänyt lukuisia lied-

konsertteja ympäri maailmaa. Hän on levyttänyt Marita Viitasalon kanssa useiden suomalaisten ja pohjoismaalaisten säveltäjien sekä Schubertin, Schumannin ja Richard Straussin teoksia. Isokosken levytyksille on myönnetty mm. Gramophone Editor's Choice Award-, MIDEM Classical Award- sekä BBC Music Magazinen Vuoden levy-palkinnot.

Ansoistaan taiteilijana ja suomalaisen musiikin hyväksi tekemästään työstä Isokoskelle myönnettiin vuonna 2002 Pro Finlandia -mitali. Valtion säveltaidepalkinnon hän sai vuonna 2005. Vuonna 2008 Soile Isokoskelle myönnettiin Wienissä kamarilaulajattaren arvonimi ja 2011 hänet promovoiitiin Helsingin yliopiston teologisen tiedekunnan kunniatohtoriksi.

Tällä kaudella Isokoski esiintyy mm. Dresdenissä, Berliinissä, Münchenissä, Pariisissa ja Lontoossa.

LILLI PAASIKIVI

Lilli Paasikivi esiintyy maailman merkittävimmillä ooppera- ja konserttilavoilla sekä musiikkifestivaaleilla. Debytoituaan Wagnerin Ring-sarjassa Sir Simon Rattlen ja Berliinin filharmonikkojen kanssa Aix-en-Provencen festivaalilla, Wagnerin oopperoiden roolit ovat muodostuneet hänen urallaan merkittäviksi.

Tällä kaudella Paasikivi laulaa mm. Sibeliuksen Kullervon Berliinin konserttitalossa, Mahlerin Kindertotenliederin Malmön sinfoniaorkesterin ja Bordeaux'n kansallisorkesterin kanssa ja Das Lied von der Erden Bilbaon sinfo-

niaorkesterin kanssa sekä Prokofjevin livana Julman Philharmonia-orkesterin kanssa.

Kansallisoopperassa Paasikiven rooleja ovat olleet Carmenin nimirooli, Aïdan Amneris, Pelléas et Mélisanden Genevieve ja Jumalten tuhon Waltraute. Paasikivi on esittänyt runsaasti Mahlerin sinfoniaita ja laulusarjoja mm. Los Angelesin ja Berliinin filharmonikojen sekä Lontoon ja Sydneyn sinfoniaorkesterin kanssa.

Paasikivi on levyttänyt mm. Beethovenin 9. sinfonian Leipzigin Gewandhaus-orkesterin kanssa, Mahlerin 3. sinfonian Philharmonia-orkesterin ja 8. sinfonian Lontoon sinfoniaorkesterin kanssa.

Paasikivi aloitti elokuussa 2013 Suomen Kansallisoopperan taiteellisenä johtajana. Hän on myös Pyhäniemen kartanon konserttisarjan taiteellinen johtaja.

SERGEI SEMIŠKUR

Venäjällä Kirovissa syntynyt Sergei Semiškur valmistui Nizhni-Novgorodin konservatoriosta ja on toiminut Mariinski-teatterin solistina vuodesta 2007. Oopperaesintymiset ovat vieneet Semiškurin Salzburgin festivaalille, Varsovan ja Israelin oopperaan, Berliinin saksalaiseen oopperaan ja Savonlinnan oopperajuhlille.

Konserttilavoilla Semiškur on esittänyt mm. Berliozin, Mozartin, Verdin ja Webberin Requemit, Beethovenin 9. sinfonian sekä Mahlerin 8. sinfonian. Hän on esiintynyt Carnegie

Hallissa, Kennedy Centerissä, Barbican Centressä ja Edinburghin festivaalilla. Semiškurilla on läheinen suhde Birminghamin sinfoniaorkesteriin, Lontoon sinfoniaorkesteriin, Mariinsky-teatterin kuuroon ja orkesteriin sekä Münchenin filharmoniseen orkesteriin.

Viime kauden kohokohtia olivat Alfredon rooli La Traviatassa Monte Carlon oopperassa, Madama Butterflyn Pinkerton Omanin kuninkaallisessa oopperatalossa, Benvenuto Cellinin nimirooli Pariisissa sekä Dvořákin Requiem Pariisin orkesterin kanssa.

Semiškurin lukuisiin levytyksiin Mariinski-levymerkille lukeutuvat Stravinskyn Oedipus Rex, Šostakovitšin Nenä, Berliozin Requiem, Wagnerin Reininkulta ja Mahlerin 8. sinfonia.

MATTI SALMINEN

Matti Salminen on aikamme kansainvälisesti arvostetuimpia bassoja. Hän kuului vuosina 1972–80 Kölnin oopperan solistikuntaan ja vuodesta 1984 lähtien Salminen on ollut kiinnitettyinä Zürichin oopperaan. Vierailijana hän esiintyy Berliinin, Münchenin, Wienin, Barcelonan ja Helsingin oopperoissa. Salminen on esiintynyt maailman merkittävimmillä oopperanäyttämöillä kuten New Yorkin Metropolitanissa ja Pariisin kansallisoopperassa.

Mozartin, Wagnerin ja Verdin oopperoiden lisäksi Salmisen repertuaariin kuuluvat tärkeimmät venäläisten oopperoiden bassoroolit, kuten Boris Godunov ja Iwan Chowansky. Salminen

on laulanut nimiosat Sallisen oopperoissa Ratsumies ja Kuningas Lear sekä Rautavaaran Rasputinissa, joka oli hänelle sävelletty.

Salminen on tehnyt lukuisia palkittuja levytyksiä, mm. useita oopperoiden kokonaislevytyksiä. Näistä Wagnerin Reininkullan ja Jumalten tuhon levytykset ovat tuoneet hänelle Grammy-palkinnot. Kamarilaulajan arvonimen hän on saanut Berliinistä, Baijerista ja Itävallasta. Salminen on perustanut nimeään kantavan säätiön, joka tukee nuoria lahjakkaita laulajia.

MUSIIKKITALON KUORO

Syksyllä 2011 perustettu Musiikkitalon Kuoro on noin 85 laulajan sinfonia-kuoro, joka muuntuu tarvittaessa myös mies-, nais- tai kamarikuoroksi. Musiikkitalon Kuoro tekee yhteistyötä Musiikkitalon kaikkien päätoimijoiden, Helsingin kaupunginorkesterin, Radion sinfoniaorkesterin ja Sibelius-Akatemian kanssa. Taiteellisena johtajana on kuoron perustamisesta lähtien toiminut säveltäjä Tapani Lämsä.

Kuoron ohjelmisto muodostuu pääosin sinfonisista kuoro- ja orkesteriteoksista. Ohjelmistoa suunnitellaan yhdessä kapellimestareiden Hannu Linnun, Jukka-Pekka Sarasteen ja John Storgårdsin kanssa. Kuoron a cappella-ohjelmisto muodostuu suurelle kuorolle sävelletystä musiikista aikamme musiikkia unohtamatta.

Kuoro konsertoi kahdeksasta kymmeneen kertaan vuodessa, pääosin

Musiikkitalossa, mutta myös muualla kuten tänä vuonna Espoon Urkuyö ja Aaria -festivaalilla ja Turun musiikkijuhlilla. Kuoron vuotuinen pyhäinpäivän a cappella -konsertti ”Hymnien yö” on tänä syksynä 2.11. klo 21 Musiikkitalon konserttitalissa. Kuorolaiset ovat intohimoisia laulunharrastajia.

RADION SINFONIAORKESTERI

Radion sinfoniaorkesteri (RSO) on Yleisradion orkesteri, jonka tehtävänä on tuottaa ja edistää suomalaista musiikkikulttuuria. Orkesterin uusi ylikapellimestari on Hannu Lintu.

Radio-orkesteri perustettiin vuonna 1927 kymmenen muusikon voimin. Sinfoniaorkesterin mittoihin se kasvoi 1960-luvulla. RSO:n ylikapellimestareita ovat olleet Toivo Haapanen, Nils-Eric Fougstedt, Paavo Berglund, Okko Kamu, Leif Segerstam, Jukka-Pekka Saraste ja Sakari Oramo. Saraste ja Oramo ovat RSO:n kunniakapellimestareita.

RSO:n ohjelmistossa on tärkeällä sijalla usein suomalainen musiikki ja orkesteri kantaesittää vuosittain useita Yleisradion tilausteoksia. RSO:n tehtäviin kuuluu myös koko suomalaisen orkesterimusiikin taltioiminen kantanauhille Yleisradion arkistoon. Kaudella 2013–2014 orkesteri kantaesittää kuusi kotimaista Yleisradion tilaamaa teosta.

RSO on levyttänyt mm. Eötvösin, Nielsenin, Hakolan, Lindbergin, Saari-ahon, Sallisen, Kaipaisen ja Kokkosen teoksia sekä Launiksen Aslak Hetta

-oopperan ensilevytyksen. Orkesterin levytykset ovat saaneet merkittäviä tunnustuksia, kuten BBC Music Magazine- ja Académie Charles Cros -palkinnot. Lindbergin ja Sibeliuksen viulukonsertot sisältävä levy Lisa Batiashvilin kanssa (Sony BMG) sai MIDEM Classical Awards -palkinnon 2008. Samana vuonna New York Times valitsi toisen Lindberg-levytyksen vuoden levyksi.

RSO tekee säännöllisesti konserttikiertueita ympäri maailmaa. Kaudella 2013–2014 orkesteri tekee Hannu Linnun kanssa Keski-Euroopan kiertueen.

RSO:n kotikanava on Yle Radio 1, joka lähettää orkesterin kaikki konsertit yleensä suorina lähetyksinä niin Suomesta kuin ulkomailtakin. Osoitteessa yle.fi/klassinen voi konsertteja kuunnella sekä katsella korkealaatuisen livekuvan kautta. Syksyllä 2013 Yle Teema lähettää kaikki Hannu Linnun johtamat konsertit suorina lähetyksinä.